

sze swoim bogatym doświadczeniem. Dążył do wyhodowania drzewostanów wielogatunkowych, zdrowych i odpornych biologicznie.

W 1947 r. wstąpił do Polskiej Partii Socjalistycznej, a od zjednoczenia w grudniu 1948 r. był przez cały czas członkiem i działaczem Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej.

Mgr inż. Stefan Miśkiewicz był czynnym członkiem i działaczem Oddziału Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Leśnictwa i Drzewnictwa w Radomiu, któremu przewodniczył przez dwie kadencje. Zaangażowany był w pracach Zarządu Oddziału Ligi Ochrony Przyrody i w Zarządzie Oddziału PTL w Radomiu.

Mgr inż. Stefan Miśkiewicz za osiągnięcia w pracy zawodowej i społecznej został odznaczony: Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem X-lecia PRL, Złotą Odznaką SITLiD, Srebrną Odznaką Związku Zawodowego Pracowników Leśnych i Przemysłu Drzewnego oraz Srebrną Odznaką PTL.

Odszedł od nas prawy człowiek, działacz gospodarczy i społeczny, dobry zwierzchnik, wybitny leśnik i długoletni pracownik Lasów Państwowych.

Cześć Jego pamięci!

Zbigniew Nocznicki

Mikołaj Borowski (1921—1975)

Миколай Боровски (1921—1975)

8 lipca 1975 r., w powodzi wieńców i wiązanek kwiatów, odbył się w Warszawie tłumny, mimo wakacji i urlopów, pogrzeb wybitnego przedstawiciela nauk leśnych profesora dra habilitowanego Mikołaja Borowskiego, dyrektora Instytutu Przyrodniczych Podstaw Leśnictwa i Hodowli Lasu SGGW w Warszawie, członka prezydium Komitetu Nauk Leśnych Polskiej Akademii Nauk. Został pochowany na cmentarzu katolickim na Woli.

M. Borowski urodził się 10 listopada 1921 r. w Wołominie pod Warszawą. Gimnazjum i liceum ogólnokształcące typu przyrodniczego ukończył w Kowlu na Wołyniu, otrzymując w 1939 r. świadectwo dojrzałości. W czasie wojny pracował w elektrowni miejskiej, później w piekarni. W 1944 r. należał do oddziałów polskiej partyzantki i walczył z wojskami hitlerowskimi, początkowo na Wołyniu i Polesiu, później na Lubelszczyźnie.

Po sześcioleternej przerwie w nauce rozpoczął w 1945 r. studia na Wydziale Leśnym SGGW, które ukończył w 1949 r. z dyplomem magistra inżyniera leśnika z wynikiem bardzo dobrym, po wykonaniu pracy magi-

sterskiej w Katedrze Dendrometrii na temat „Przyczynek do poznania dokładności radzieckich tablic miąższości dla sosny lasów Rogowa”. Praca ta stanowi dorobek naukowy. Trzeba podkreślić, że jeszcze jako student ujawnił nieprzeciętne zdolności, zamiłowanie do pracy naukowej i niezwykłą pracowitość. Te cechy zdecydowały o tym, że będąc jeszcze studentem został zaangażowany do pracy w Katedrze Dendrometrii SGGW, najpierw jako stypendysta Ministerstwa Oświaty, a następnie jako zastępca asystenta. Wymienione zalety towarzyszyły Mu już do końca życia, potęgując się w miarę upływu lat.

W czasie studiów na Wydziale Leśnym odbył studia na istniejącym wówczas w SGGW Studium Pedagogicznym.

W 1950 r. został starszym asystentem, a w 1953 r. adiunktem mając już za sobą poważną pracę naukową pt. „Wpływ błędu zaokrąglenia grubości na wynik pomiaru miąższości drewna”. Jako asystent i adiunkt prowadził ćwiczenia z dendrometrii, nauki o przyroście drzew i drzewostanów i z metodyki badań przyrostu drzew i drzewostanów na Wydziale Leśnym i z pomiaru drzew i drzewostanów na Wydziale (Oddziale) Technologii Drewna SGGW, wywiązując się, jak i z późniejszych różnych zajęć dydaktycznych jako docent i profesor, z właściwą Mu sumiennością i z prawdziwym darem pedagogicznym.

Zajęcia dydaktyczne prowadził na studiach stacjonarnych, także podyplomowych i zaocznych oraz na studiach doktoranckich.

W roku akademickim 1953/54 Rada Wydziału Leśnego powierzyła Mu wykłady statystyki matematycznej, które, jak i inne, późniejsze zajęcia, prowadził dotąd, dopóki ciężka, nieuleczalna choroba nie zmoła Go.

11 stycznia 1956 r. M. Borowski uzyskał stopień kandydata nauk leśnych (doktora) na podstawie rozprawy „Metody oznaczania bieżącego przyrostu miąższości drzewostanu na podstawie przyrostu pierśnicy”, wykonanej w Katedrze Dendrometrii SGGW. W rozprawie tej, jak i w poprzedzającej ją pracy „Nowa metoda oznaczania bieżącego przyrostu miąższości drzewostanu” M. Borowski przedstawił i obszernymi, zmudnymi badaniami uzasadnił nowe oryginalne metody określania przyrostu, zwiększające dokładność wyniku lub upraszczające pomiar. Pracami tymi wniósł On twórczy wkład w rozwój dendrometrii.

Twórczym osiągnięciem M. Borowskiego jest także nowy, statystyczny, bardziej ekonomiczny i wszechstronny sposób oceny dokładności określania miąższości i przyrostu miąższości drzewostanu, przedstawiony i uzasadniony w pracy „O badaniu dokładności sposobów oznaczania miąższości i przyrostu miąższości drzewostanu”, również poprzedzający rozprawę kandydacką, stosowany następnie przez innych badaczy. Trzeba podkreślić, że już w „Nowej metodzie oznaczania bieżącego przyrostu miąższości drzewostanu” wprowadził On do nauki pojęcie intensywności przyrostu miąższości jako stosunku bieżącego przyrostu miąższości bez kory w danym okresie do powierzchni przekroju na wysokości piersi w korze. Zagadnienie intensywności przyrostu miąższości było rozwijane przez Niego w dalszych Jego pracach, a także w pracach Jego uczniów i innych badaczy i ma doniosłe znaczenie dla dendrometrii, nauki o przyroście, a także innych dyscyplin leśnictwa.

Po uzyskaniu stopnia kandydata nauk leśnych M. Borowski ogłosił pracę „O metodach i zadaniach dendrometrii”. Obejmuje ona zagadnienia o charakterze ogólnym z zakresu tej dyscypliny. W pracy Autor przed-

stawił syntezy naukowe i wytyczył zadania oraz kierunki rozwoju dendrometrii.

W rozprawie „Dokładność oznaczania powierzchni przekroju poprzecznego strzał sosny” szczegółowo zbadał kształt pochodzących z różnych wysokości przekrojów poprzecznych strzał bez kory. Badania były oparte na obszernym materiale i zostały przeprowadzone oryginalną metodyką. Rzucają one nowy snop światła na kształt przekroju i były podstawą oceny dokładności różnych sposobów określania pola przekroju poprzecznego.

27 maja 1961 r. dr Borowski uzyskał stopień naukowy docenta (doktora habilitowanego) na podstawie wykonanej w Katedrze Dendrometrii SGGW rozprawy „Intensywność przyrostu miąższości sosny” i innych prac naukowych wykonanych w tejże katedrze. Był to pierwszy w dziedzinie nauk leśnych przewód habilitacyjny przeprowadzony po przywróceniu habilitacji w kraju. W rozprawie na wskroś oryginalnej, opartej na obszernym materiale pochodzącym z różnych obszarów leśnych Polski, Autor, poprzez zbadanie kształtowania się intensywności przyrostu miąższości drzew w drzewostanie sosnowym, jej zmienności, rozkładu i zależności od różnych cech drzewa i drzewostanu, podwyższył trafność wyboru drzew próbnych mających reprezentować bieżący przyrost miąższości drzewostanu, a przez to zwiększył dokładność określania przyrostu drzewostanu za pomocą drzew próbnych. Ponadto na podstawie wyników badań podał wytyczne i zręby metodyki opracowania tablic przyrostu miąższości drzew. Tablice są przeznaczone do określania przyrostu drzewostanu w praktyce gospodarczej.

Rozprawa ukazuje nowe zagadnienia stojące przed nauką.

Po uzyskaniu stopnia dra habilitowanego M. Borowski kierował pracami magisterskimi, najpierw z zakresu nauki o przyroście, a potem także z dendrometrii.

W 1962 r. rozprawa habilitacyjna została wyróżniona nagrodą Wydziału Nauk Rolniczych i Leśnych PAN za najlepsze prace naukowe.

W tym samym roku doc. Borowski został powołany na stanowisko docenta etatowego w Katedrze Dendrometrii SGGW. Już jako docent odbył dwumiesięczny staż w ZSRR w leśnych ośrodkach naukowych i naukowo-dydaktycznych Moskwy i Leningradu w 1961 r. oraz miesięczny staż w NRD w leśnym ośrodku naukowym Eberswalde i naukowo-dydaktycznym w Tharandt Uniwersytetu Technicznego w Dreźnie w 1964 r.

W wartościowych pracach „Über den Zuwachs der sozialen Baumklassen in Kiefernbeständen” i „Udział klas biosocjalnych w przyroście drzewostanu sosnowego” zbadał zależność przyrostu od klas Krafta oraz udział tych klas w ogólnym przyroście miąższości w drzewostanach sosnowych.

Do poważnych osiągnięć Zmarłego w zakresie określania miąższości drzewostanu należy syntetyczna charakterystyka sposobów pomiaru miąższości drzewostanu za pomocą drzew próbnych oraz wytyczenie kierunku dalszego rozwoju sposobów określania miąższości drzewostanu dla celów praktyki i doświadczalnictwa leśnego w pracy „Oznaczanie miąższości drzewostanu za pomocą drzew próbnych”. Na szczególne podkreślenie osiągnięć w tym zakresie zasługuje wykrycie u sosny zależności między pierśnicową liczbą kształtu a względną grubością kory na wysokości 1,3 m, dokonane przedtem w rozprawie „Intensywność przyrostu miąższości sosny” (1961), a następnie potwierdzone przez innych badaczy.

Jako delegat Komitetu Nauk Leśnych PAN brał dwukrotnie udział w międzynarodowych sympozjach naukowych w Czechosłowacji, gdzie referował swoje prace naukowe. Referował je także na innych sympozjach w kraju i za granicą.

Z inicjatywy M. Borowskiego powstała w Rogowie w 1967 r. terenowa placówka dendrometrii i nauki o przyroście.

Do poważnego dorobku naukowego M. Borowskiego należy rozprawa „Dendrometric and growth characteristics of lowland and mountain spruce stands” obejmująca porównawcze badania wielu cech dendrometrycznych i przyrostowych górskich i nizinnych drzewostanów świerkowych w Polsce, oparte na obszernym materiale empirycznym (18 powierzchni).

W rozprawie „Wyniki analizy pni drzewostanu sosnowego lasów Rogowa”, wykonanej wspólnie z autorem tego wspomnienia, na podstawie analizy 140 pni, wszystkich rosnących na obszarze 0,375 ha, zbadano przebieg wzrostu i przyrostu wysokości, pierśnicy, powierzchni przekroju na wysokości 1,3 m i miąższości oraz zmiany występujące w pierśnicowej i właściwej liczbie kształtu. Według wymienionego obszernego materiału zostały potwierdzone i rozszerzone pewne znane prawidłowości i wykryte nowe.

3 maja 1969 r. nadany został M. Borowskiemu tytuł profesora nadzwyczajnego.

W 1969 r. prof. Borowski był delegowany przez SGGW i jej Wydział Leśny do Instytutu Technologicznego w Mińsku w sprawie nawiązania współpracy naukowej i dydaktycznej.

Po reorganizacji struktury wewnętrznej uczelni został mianowany dyrektorem Instytutu Przyrodniczego Podstaw Leśnictwa i Hodowli Lasu Akademii Rolniczej w Warszawie i zajmował to stanowisko aż do śmierci.

W pracy „Krytyczna ocena zastosowania przyrostu przeciętnego do określania przyrostu bieżącego” prof. Borowski, opierając się na badaniach w drzewostanach sosnowych i świerkowych, słusznie zdyskwalifikował podawany w podręcznikach dendrometrii sposób określania przyrostu wysokości i miąższości drzew na podstawie przyrostu przeciętnego. Autor przekonująco uzasadnił, że wyznaczanie bieżącego przyrostu miąższości drzewostanu na podstawie przyrostu przeciętnego, obliczanego jako iloraz aktualnej miąższości drzewostanu i wieku, oparte jest na błędnych założeniach.

Na uwagę zasługują badania prof. Borowskiego wykonane wspólnie z K. Kołosowskim w pracy „Wpływ prześwietlenia drzewostanu sosnowego na rozkład przyrostu grubości wzdłuż pni drzew”. Według tych badań na skutek prześwietlenia zwiększa się przyrost grubości w dolnej części pni, zmniejsza się natomiast w wierzchołkowej części, wobec czego wzrasta zbieżność, co wywołuje spadek użyteczności surowca z powodu zwiększonego udziału odpadów przy mechanicznej obróbce. Uzyskane wyniki rzucają nowe światło na znaczenie prześwietlenia jako zabiegu hodowlanego.

Do najwybitniejszych osiągnięć naukowych w dziedzinie nauk leśnych należą „Tablice przyrostu miąższości strzał sosny starszych klas wieku”, zbudowane przez prof. Borowskiego według metodyki zreferowanej przez Niego na międzynarodowym sympozjum w Zwoleniu w pracy „Methodik zur Aufstellung der Massenzuwachstafeln von Bäumen”, oparte na intensywności przyrostu miąższości. Autor na podstawie obszernego materiału

pomierzonego z dużą dokładnością empirycznie stwierdził w poprzednich pracach, że w starszych drzewostanach sosnowych intensywność przyrostu miąższości zależy przede wszystkim od przyrostu pierśnicy. Toteż opierając się na tej cesze, obok pierśnicy i wysokości opracował On swoje tablice. Ponieważ, jak to stwierdził prof. Borowski w rozprawie „Intensywność przyrostu miąższości sosny”, ta cecha zależy od długości okresu, dla którego określa się przyrost, należy go obliczać oddzielnie dla okresu różnej długości. Tablice M. Borowskiego podają bieżący przyrost miąższości strzał bez kory dla okresu 5 i 10 lat na podstawie pierśnicy w korze, wysokości i bieżącego przyrostu pierśnicy. Wobec zależności intensywności przyrostu miąższości od wieku, co również stwierdził prof. Borowski w rozprawie „Intensywność przyrostu miąższości sosny”, przy opracowywaniu tablic wiek powinien być wzięty pod uwagę. Określanie przyrostu za pomocą tablic Borowskiego nie jest pracochłonne. Wystarczy bowiem pomiar pierśnic, krzywa wysokości i linia przyrostu pierśnic. Toteż tablice powinny znaleźć zastosowanie w praktyce. Są one na wskroś oryginalne. Są to pierwsze na świecie tego rodzaju tablice. Zostały wyróżnione w 1972 r. nagrodą naukową Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki.

W pracy „Ocena dokładności tablic przyrostu miąższości dla drzewostanów sosnowych”, wykonanej przez M. Borowskiego wspólnie z B. Rekosz, zbadano dokładność „Tablic przyrostu miąższości strzał sosny starszych klas wieku” Borowskiego zarówno dla drzewostanów starszych, dla których tablice zostały opracowane, jak i dla drzewostanów od nich młodszych i o wyższym wieku. Badania oparto na obszernym materiale pochodzącym z 58 drzewostanów różnych klas wieku, różnych klas bonitacji i różnych typów siedliskowych lasu. W wyniku badań zostały wprowadzone poprawki w procentach do tablic pierwotnych w zależności od przeciętnej powierzchni wzrostu, które zmniejszając błąd systematyczny tablic, znacznie rozszerzają zakres ich stosowania i czynią tablice niemal uniwersalnymi dla drzewostanów sosnowych. Po zastosowaniu poprawek błąd tablic powinien być bardzo mały. Metoda zastosowana w pracy jest oryginalna. Praca ma dużą wartość naukową i gospodarczą.

Na podstawie obszernego materiału z drzewostanu sosnowego i z drzewostanów świerkowych prof. Borowski w pracy „Wpływ stanowiska biosocjalnego na przebieg przyrostu pola przekroju poprzecznego i miąższości drzew” stwierdził, że przebieg bieżącego przyrostu powierzchni przekroju i miąższości drzew, a zwłaszcza wiek kulminacji przyrostu jest bardzo zmienny i, co jest szczególnie interesujące, w mniejszej mierze zależy od biologicznych właściwości gatunku i jakości siedliska niż od stanowiska biosocjalnego drzewa (określonego według Krafta).

Cenną pozycją w dorobku naukowym prof. Borowskiego jest rozprawa „Rozwój dendrometrii i nauki o przyroście w Polsce w latach 1918—1968” pragmatycznie przedstawiającą historię tych dyscyplin w kraju w pięćdziesięciolecie od odzyskania niepodległości.

Z bogatego dorobku naukowego M. Borowskiego zamieszczono krótką, niepełną charakterystykę tylko niektórych Jego osiągnięć. Informacje, nawet bardzo zwięzłe, o wszystkich osiągnięciach i we wszystkich pracach naukowych zajęłyby zbyt dużo miejsca.

Niektóre Jego prace były drukowane w językach obcych (angielskim, niemieckim, rosyjskim), także za granicą.

Prof. Borowski pozostawił szereg pozycji o charakterze podręcznikowym. Zamieszczone są one w spisie Jego prac. W tym miejscu ograniczę się tylko do niezbędnej charakterystyki tych pozycji.

Z opracowań o tym charakterze na podkreślenie zasługuje „Statystyka matematyczna” dla studentów Wydziału Leśnego — skrypt. Jest to pierwszy polski podręcznik statystyki matematycznej przystosowany do potrzeb leśnictwa i studiów na wydziałach leśnych szkół wyższych (trzy wydania), jeżeli nie liczyć poprzedniego skryptu, opracowanego przez tegoż Autora również dla Wydziału Leśnego pt. „Wybrane działy ze statystyki matematycznej” (dwa wydania). Zarówno „Wybrane działy...” jak i „Statystyka matematyczna” są bogato ilustrowane oryginalnymi przykładami z zakresu leśnictwa.

Do prac M. Borowskiego o charakterze podręcznikowym należy opracowanie I i II części skryptu „Dendrometria” („Pomiar drzewa leżącego” i „Pomiar drzewa stojącego”) według wykładów autora tego wspomnienia.

Do prac o tym samym charakterze należy „Pomiar drzew i drzewostanów”. Tę pracę można by określić jako bardzo dobry konspekt podręcznika dendrometrii.

Ten sam charakter ma bardzo staranne opracowanie opisu i zastosowania przyrządów dendrometrycznych wraz z ilustracjami, zamieszczone w różnych miejscach tekstu podręcznika autora tego wspomnienia „Dendrometria” (1973).

Wybitnym osiągnięciem M. Borowskiego jest książka „Przyrost drzew i drzewostanów”. Jest to pierwszy polski podręcznik nauki o przyroście drzew i drzewostanów, oryginalne duże dzieło (354 str.), bogato ilustrowane tabelami (70) i rycinami (284), z obszernym wykazem literatury polskiej i obcej. Składa się ono z dwóch części, z części I poświęconej przyrostowi drzew i z części II traktującej o przyroście drzewostanu, przy tym przyrost drzew jest opracowany znacznie obszerniej niż w podręcznikach zagranicznych, co oprócz szerokiego ujęcia przyrostu drzew jako oddzielnego problemu dało gruntowniejszą podstawę do przedstawienia przyrostu drzewostanu.

W podręczniku prof. Borowskiego niektóre ważne zagadnienia są rozpatrywane po raz pierwszy, w obcych podręcznikach zupełnie nie uwzględnione, jak np. zagadnienie intensywności przyrostu miąższości.

Autor dużą wagę przywiązywał do metodyki badań. Toteż Jego książka będzie również przydatna do badań naukowych. Opiera się ona w dużej części na badaniach polskich, na które nie miała część przypada na badania własne Autora podręcznika lub kierowane przez Niego.

W książce, oprócz znanych prawidłowości, zawarte są także nowe, nigdzie dotąd nie publikowane. Tak więc książka jest nie tylko podręcznikiem, ale zarazem pracą naukową — o dużej wartości.

Praca prof. Borowskiego „Przyrost drzew i drzewostanów” została w sprawozdaniu z działalności naukowej Polskiej Akademii Nauk w r. 1974, na sesję Zgromadzenia Ogólnego PAN w dniu 27 maja 1975 r., zaliczona do ważniejszych osiągnięć naukowych w naukach rolniczych i leśnych.

Oprócz rozpraw i prac naukowych oraz opracowań o charakterze podręcznikowym, prof. Borowski ogłosił kilka wartościowych artykułów naukowych, kilka odznaczających się rzeczowością, bezstronnością i wysokim poziomem naukowym recenzji podręczników i prac naukowych oraz polemik naukowych. Wykonał około 40 niepublikowanych recenzji prac nau-

kowych dla „Folia Forestalia Polonica”, „Sylwana”, „Roczników WSR w Poznaniu”, „Zeszytów Naukowych SGGW” i innych czasopism, co świadczy o tym, że był ceniony jako recenzent. Opracował wspólnie z innymi hasła i definicje z zakresu dendrometrii do pięcioletniego słownika leśnego (1966). Opracował hasła i definicje z zakresu dendrometrii i nauki o przyroście do Encyklopedycznego Słownika Leśnego (1972). Prof. Borowski opracował (1972) dotychczasowe osiągnięcia i perspektywy rozwoju dendrometrii i nauki o przyroście dla Podsekcji Nauk Leśnych II Kongresu Nauki Polskiej.

Wielkie zasługi położył M. Borowski, organizując w ciągu wielu lat wielostronne badania terenowe i kierując tymi badaniami, które miały na celu zbieranie materiałów do opracowywania licznych zagadnień z dziedziny dendrometrii i nauki o przyroście drzew i drzewostanów. Dzięki temu zespół dendrometrii i nauki o przyroście w Instytucie Przyrodniczych Podstaw Leśnictwa i Hodowli Lasu dysponuje wyjątkowo obszernymi materiałami empirycznymi, które były podstawą poważnych osiągnięć naukowych tego zespołu, a przedtem Katedry Dendrometrii SGGW. Proces gromadzenia tych materiałów odegrał istotną rolę w kształceniu kadr naukowych.

W kierowanym przez Niego zespole dendrometrii i nauki o przyroście jedna osoba uzyskała stopień doktora habilitowanego, rozprawa habilitacyjna drugiej była za Jego życia poważnie zaawansowana. Prof. Borowski był promotorem w trzech zakończonych przewodach doktorskich, nie doczekał publicznej obrony czwartej rozprawy. Ale w egzaminie doktorskim czwartego doktoranta jeszcze zdążył wziąć udział. Zmarły był niezwykle obowiązkowy. Będąc w bardzo ciężkim stanie, bezpośrednio przed przewiezieniem Go do szpitala, z którego już nie wrócił, przyjechał z wielkim wysiłkiem na egzamin doktorski. Sprawował opiekę nad dwiema dalszymi pracami doktorskimi.

Pracownicy nauki Wydziału Leśnego SGGW i inne osoby zapewne pamiętają konsultacje, których udzielał prof. Borowski w zakresie statystyki matematycznej, dendrometrii, nauki o przyroście i metodyki badań, także do rozpraw habilitacyjnych i doktorskich, przyczyniając się w ten sposób do rozwoju nauki i pracowników naukowych. Wykonywał opracowania statystyczne do prac naukowych. Również ekspertyzy naukowe.

Jako dyrektor Instytutu Przyrodniczych Podstaw Leśnictwa i Hodowli Lasu SGGW w Warszawie organizował zebrania naukowe, na których pracownicy instytutu różnych specjalności wygłaszali pod przewodnictwem prof. Borowskiego referaty na tematy bieżących badań połączone z dyskusją, co umożliwiło naświetlanie zagadnień ze stanowiska różnych dyscyplin.

M. Borowski brał aktywny, żywy udział w pracach uczelni i Wydziału Leśnego, będąc członkiem różnych komisji wydziałowych, senackich i rektorskich oraz pełniąc różne funkcje z ramienia rektora i dziekana. Podczas posiedzenia Rady Wydziału Leśnego był wiele lat referentem planu badań naukowych wydziału i sprawozdań z jego realizacji. Przez wiele lat był kuratorem Koła Naukowego Leśników. Od roku akademickiego 1969/70 aż do śmierci był prodziekanem Wydziału Leśnego i opiekował się studiami zaocznymi i eksternistycznymi studiami magisterskimi.

Uczestniczył czynnie w pracach PAN. Od 1963 r. był członkiem Komitetu Nauk Leśnych, od 1973 członkiem jego prezydium.

Współpracował z Instytutem Badawczym Leśnictwa.

W latach 1955—1965 brał czynny udział w pracach organizacji związkowej ZNP w SGGW jako przewodniczący lub członek różnych komisji, członek prezydium i wiceprzewodniczący. Otrzymał złotą odznakę ZNP. Był też aktywnym członkiem Stowarzyszenia Wychowanków SGGW.

Profesor należał do wybitnych specjalistów w dziedzinie dendrometrii i nauki o przyrście i to nie tylko krajowych, ale i światowych. Jego twórczość naukową cechowała śmiałość koncepcji, skuteczne poszukiwanie nowych dróg, odkrywczność, dojrzałość badacza. Odznaczał się umiejętnością inspirowania innych. Był niezwykle wnikliwy i dociekliwy.

Dominującą Jego cechą była prawość charakteru.

Mając bogaty, oryginalny, twórczy dorobek naukowy odszedł jako profesor nadzwyczajny, mimo jednomyślnego stanowiska Wydziału Leśnego i Senatu Akademii Rolniczej w Warszawie za uzwyczajeniem. Długa procedura awansowania i szybko postępująca choroba Zmarłego uniemożliwiła nam doczekanie się tytułu profesora zwyczajnego.

Był odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Zmarł w Warszawie-Międzyzlesiu 3 lipca 1975 r.

Dobrze zasłużył się nauce i leśnictwu polskiemu.

Jerzy Grochowski

Spis prac Mikołaja Borowskiego

I. Rozprawy i prace naukowe

1. Wpływ błędu zaokrąglenia grubości na wynik pomiaru miąższości drewna. „Sylwan” 1952, z. 2 i 3.
2. Nowa metoda oznaczania bieżącego przyrostu miąższości drzewostanu. „Sylwan” 1953, z. 4.
3. O badaniu dokładności sposobów oznaczania miąższości i przyrostu miąższości drzewostanu. „Sylwan” 1956, z. 3.
4. Metody oznaczania bieżącego przyrostu miąższości drzewostanu na podstawie przyrostu pierśnicy. „Zeszyty SGGW”, Leśnictwo, 1958, z. 1.
5. O metodach i zadaniach dendrometrii. „Sylwan” 1958, z. 11.
6. Dokładność oznaczania powierzchni przekroju poprzecznego strzał sosny. „Folia Forestalia Polonica” 1961, seria A, z. 6.
7. Intensywność przyrostu miąższości sosny. „Folia Forestalia Polonica” 1961, seria A, z. 7.
8. Intensiwnost' prirosta objoma — jej rol i znaczenije pri opriedelenii tiekuszczego prirosta driewostoja. O metodach merania a zvyšowanija prirastku lesov. Sbornik z medzinárodného sympozja Tatranska Lomnica — Biely Vah 8—13 novembra 1962. Vydavat. Slovenskej Akademie Vied, Bratislava 1964.
9. Massenzuwachstafeln von Bäumen. „Archiv für Forstwesen” 1965, t. 14, z. 5.
10. Über den Zuwachs der sozialen Baumklassen in Kiefernbeständen. „Archiv für Forstwesen” 1966, t. 15, z. 3.
11. Oznaczanie miąższości drzewostanu za pomocą drzew próbnych. „Zeszyty Naukowe SGGW”, Leśnictwo 1966, z. 8.
12. Udział klas biosocjalnych w przyroście drzewostanu sosnowego. „Folia Forestalia Polonica” 1968, seria A, z. 14.
13. Methodik zur Aufstellung der Massenzuwachstafeln von Bäumen. „Materialy Międzynarodowego sympozjum w Zwoleniu 1966”. Zvolen 1971.
14. Dendrometric and growth characteristics of lowland and mountain spruce stands. Population studies of Norway spruce in Poland. Forest Research Institute, Warsaw 1968.
15. Wyniki analizy pni drzewostanu sosnowego lasów Rogowo (wspólnie z J. Grochowskim). „Folia Forestalia Polonica” 1969, seria A, z. 15.
16. Krytyczna ocena zastosowania przyrostu przeciętnego do określania przyrostu bieżącego. „Sylwan” 1970, nr 12.

17. Wpływ prześwietlenia drzewostanu sosnowego na rozkład przyrostu grubości wzdłuż pni (wspólnie z K. Kołosowskim). „Sylwan” 1971, nr 5.

18. Rozwój dendrometrii i nauki o przyroście w Polsce w latach 1918—1968. Nauki leśne w Polsce w latach 1918—1968. Monografie z dziejów nauki i techniki. Wrocław—Warszawa—Kraków. Zakład Narodowy im. Ossolińskich. Wydawn. Polskiej Akademii Nauk (w druku).

19. Tablice przyrostu miąższości strzał sosny starszych klas wieku. „Folia Forestalia Polonica” 1971, seria A, z. 17.

20. Projekt metodyki badania przyrostu na stałych trzebieżowych powierzchniach doświadczalnych. Opracowanie dla Komitetu Nauk Leśnych PAN, 1971.

21. Opracowanie metodyki badania wpływu melioracji wodnych na przyrost drzewostanów. Wykonane na zlecenie Zakładu Gospodarki Wodnej IBL. Warszawa 1971.

22. Wpływ stanowiska biosocjalnego na przebieg przyrostu pola przekroju poprzecznego i miąższości drzew. „Folia Forestalia Polonica” 1972, seria A, z. 19.

23. Ocena dokładności tablic przyrostu miąższości dla drzewostanów sosnowych (wspólnie z B. Rekosz). „Sylwan” 1974, nr 2.

II. Opracowania o charakterze podręcznikowym

1. Opracowanie cz. I (Pomiar drzewa leżącego) i cz. II (Pomiar drzewa stojącego) do skryptu „Dendrometria” według wykładów J. Grochowskiego. PWN, Łódź—Warszawa 1957.

2. Wybrane działy ze statystyki matematycznej (Skrypt dla studentów Wydziału Leśnego). Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Dział Wydawnictw, Warszawa 1961, wyd. II — 1964.

3. Statystyka matematyczna. Dział Wydawnictw SGGW, Warszawa 1969, Wyd. II — 1972, Wyd. III — 1974.

4. Pomiar drzew i drzewostanów. „Poradnik leśnika”, PWRiL, Warszawa 1970.

5. Opracowanie opisu i zastosowania przyrządów dendrometrycznych do podręcznika J. Grochowskiego „Dendrometria”. PWRiL, Warszawa 1973.

6. Przyrost drzew i drzewostanów. Podręcznik dla studentów wydziałów leśnych Akademii Rolniczych. PWRiL, Warszawa 1974.

III. Artykuły naukowe, drukowane recenzje podręczników i prac naukowych, polemiki naukowe i inne

Tadeusz Molenda (1911—1975)

Тадеуш Моленда (1911—1975)

17 sierpnia 1975 r. zmarł nagle profesor dr hab. Tadeusz Molenda, kierownik Zakładu Prognoz Instytutu Badawczego Leśnictwa, członek Rady Naukowej IBL i Rady Naukowo-Technicznej przy Ministrze Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego, b. podsekretarz Stanu w Ministerstwie Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego, b. rektor Akademii Rolniczej w Poznaniu i dziekan Wydziału Leśnego tejże uczelni, członek PZPR, odznaczony Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem XXX-lecia Polski Ludowej oraz wielu innymi odznaczeniami krajowymi i zagranicznymi.

Pogrzeb odbył się 20 sierpnia 1975 r. na Cmentarzu Komunalnym (b. Wojskowym) w Warszawie. Zmarłego żegnali: w imieniu Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego oraz kierownictwa IBL — prof. dr hab. J. Stajniak oraz w imieniu władz Akademii Rolniczej w Poznaniu,